

Självständigt arbete (15 hp)

Författare		Program/Kurs
Ivar C. Eriksson		OP SA 16-19
Handledare		
		Antal ord: 11981
Mariam Bjarnesen	Beteckning	Kurskod
		1OP415
Uppror och Irreguljär Krigföring i Efterkolonial Kontext – Rhodesia och Kongo		
<u>ABSTRACT:</u>		
<p>The struggle to usurp the reign over nations amongst local africans in the post-colonial era was affecting countries all over the continent. Some times the transfer of power were conducted in the absence of war. In some countries the end of colonialism brought with it bloody conflicts that would battere the stability for a nation in years to come. Some countries fought the colonial empire for independence and other was granted the freedom. Some european settlers hade made their colony their home and a source of income, and though the empire that onces conquer the land no longer had means to rule it, some of its settlers did. Whilst in other cases, tribes native to the once colonized land created unrest due to their lack of believe in the new regim and had a wish for governance over their own lands.</p>		
<p>Noriyuki Katagiri's theory on how insurgents win wars against a state is based mainly on studies conducted on conflicts between colonial empires and insurgents. This study aims to examine wether Katagiris theory is applicable in conflicts between previous colonies which gained independence but still is ruled by an unpopular government rather than the local natives. The results of this study will perhaps bring new understandings of the outcome of conflicts by examining the rebellion in the region Katanga in Congo in the early 1960s aswell as the conflict in Rhodesia between 1965 and 1979.</p>		
<u>Nyckelord:</u>		
Uppror, irreguljär krigföring, gerilla, rebeller, statsbyggnad, Rhodesia, Kongo, Katanga.		

Innehållsförteckning

Innehåll

Innehåll	2
1. Inledning	4
1.1 Problemformulering	4
1.2 Bakgrund – Rhodesia och Kongo	5
1.3 Tidigare forskning	6
1.4 Forskningsöversikt och forskningslucka	6
1.5 Syfte.....	9
1.6 Frågeställning	9
1.7 Avgränsningar	9
1.8 Disposition.....	10
2. Teori.....	10
2.1 Teori – Redogörelse.....	10
2.1.1 Konventionell (Conventional)	11
2.1.2 Primitiv (Primitive).....	11
2.1.3 Degenerativ (Degenerative)	12
2.1.4 Förtida (Premature)	13
2.1.5 Maoistisk (Maoist)	13
2.1.6 Progressiv (Progressive)	14
2.2 Teori – Diskussion.....	15
3. Metod.....	15
3.1 Val av metod och fall.....	15
3.2 Forskningsdesign	16
3.3 Materialdiskussion.....	17
3.3.1 Validitet och reliabilitet.....	18
3.4 Operationalisering	19
4. Analys	20
4.1 Konflikten i Rhodesia.....	20
4.2.1 Första fasen	20
4.2.2 Första fasen – Analys.....	22
4.2.3 Andra fasen	23

4.2.4 Andra fasen – Analys	23
4.2.5 Tredje fasen.....	24
4.2.6 Tredje fasen – Analys	25
4.2.7 Konflikten i Rhodesia - Resultatredovisning	25
4.2 Konflikten i Kongo	25
4.2.1 Första fasen	25
4.2.2 Första fasen – Analys	27
4.2.3 Andra fasen	27
4.2.4 Andra fasen – Analys	27
4.2.5 Konflikten i Kongo - Resultatredovisning	28
5. Avslutning	28
5.1 Resultatdiskussion	28
5.1.1 Metod och teori	30
5.2 Bidrag till officersprofessionen.....	30
5.3 Vidare forskning	30
Litteratur och referensförteckning	31
Litteratur	31
Artiklar	32

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Den senaste tidens konflikter mellan västerländska stater och gerillor i mellanöstern vittnar om hur effektiv modern irreguljär krigföring är när stridigheterna sker i gerillans hemland.¹ De senaste 40 åren har effektiviteten bland gerillor ökat, de besestrar reguljära förband i så hög grad att sannolikheten att gerillan vinner ett krig mot en reguljär part är större än att de skulle förlora.²

I sin bok *Insurgency and Counterinsurgency – A Global History* bekräftar Jeremy Black gerillans ökade effektivitet den senaste tiden.³ Black menar att insurgenter och gerillakrig inte är ett nytt fenomen då det har varit en aktuell form av krigföring ända sedan Romarriket och Spartacus uppror 71 f.kr.⁴ Dock har det skett något de senaste årtiondena som gjort att det irreguljära kriget har blivit alltmer populärt att utgå ifrån när insurgenter söker konflikt med etablerade reguljära styrkor.

Efter andra världskriget började den rådande världsordningen genomgå ett skifte som innebar att europeiska stormakters koloniala bestämmande ifrågasätts runt om i världen. På 1940- och 50-talet led Frankrike nederlag och förlorade sina kolonier i Vietnam och Algeriet medan Storbritannien förlorade sina kolonier i Malaya, Kenya och Cypern. Detta var endast inledningen till den koloniala kollaps som kom att färga Asiens och Afrikas konflikter enda in på 2000-talet.⁵

Denna studie kommer att grundas i de efterkoloniala fallen Rhodesia och Kongo redogöra för det strategiska tillvägagångssättet som insurgenter nyttjar för segrar mot staten. Detta kommer att ske genom att identifiera tillvägagångssättet för insurgenterna i Rhodesia och Kongo. Det finns en relevans i att utröna de två fallen som ägde rum på 60- och 70-talet i syfte att skapa en förståelse för hur insurgenter segrar i konflikter även idag.

---

¹ Katagiri, Noriyuki, *Adapting to Win – How Insurgents Fight and Defeat Foreign States in War*, Philadelphia, Pennsylvania, University of Pennsylvania Press, 2015, s.1.

² Ibid, s.2.

³ Black, Jeremy, *Insurgency and Counterinsurgency, A Global History*, London, Rowman & Littlefield, 2016, s.1.

⁴ Ibid, s.13.

⁵ Ibid, s.159.

1.2 Bakgrund – Rhodesia och Kongo

År 1885 påbörjade Storbritannien annektering utav Rhodesia som initialt bestod utav dagens Zimbabwe, Zambia och Malawi. Detta territorium var förutom de brittiska kolonisatorerna även befolkat av de två folkgrupperna Matabele och Shona.⁶ Den 11 november 1965 deklarerade Rhodesia sin självständighet från Storbritannien, dock innefattade det enbart den södra delen av Rhodesia (dagens Zimbabwe) då Zambia och Malawi redan förklarat sin suveränitet. På 1950-talet hade den ursprungliga befolkningen i Rhodesia bildat en politisk organisation vid namn African National Congress (ANC) vilket den 29 februari 1959 förbjöds i Rhodesia och dess anhängare blev gripna.⁷ Vidare bildades National Democratic Party (NDP) som en följd av kriminaliseringen av ANC i landet. Företrädare för NDP började förespråka en gerillakampanj mot regeringen och en uppvisning började ta form. Redan i juni samma år lät Rhodesias premiärminister Sir Edgar Whitehead arrestera ledaren för NDP Michael Marvema och han ställföreträdare. Mot Sir Whiteheads förmodan eskalerade dessa arresteringar till en demonstration i Rhodesias huvudstad Salisbury som resulterade i uppror runt om i landet. Regeringen kallade till krismöte beslöt att släppa de fängslade NDP ledarna. NDP såg detta som en seger och att våldsamt agerade ledde till positivt resultat.⁸ Känslan av framgång kom att göra NDP villig att agitera vidare uppror.

Kongo-Léopoldville benämns idag som Kongo-Kinshasa och åsyftar Demokratiska Republiken Kongo (Kongo) som är belägen i centrala Afrika. Området befolkades av ca 250 etniska grupper.⁹ I slutet av 1884 kom Kongo att bli koloniserat. Efter diplomatiska dispyter mellan den belgiska kungen Leopold II och Storbritannien hade kungen förhandlat fram en överenskommelse som gav kungen tillåtelse att ta Kongo i besittning.¹⁰ Kung Leopold bemöttes redan efter några år av motstånd från de Kongolesiska stammarna som vid 1800-talets slut genomdrev försök att organisera insurgenter. De kongolesiska stammarna misslyckades i sina försök att bli självständiga från kung Leopold. De belgiska kolonisatorerna var till skillnad från de kongolesiska stammarna utrustade med överlägsna vapen varpå kongoleserna chanslösa gick in i stridigheter mot belgarna.¹¹ De kongolesiska stammarna var ämne för politiskt och kulturellt förtryck och Kongo som helhet hade inte genomgått någon samhällsbyggnad utan stod enbart i begrepp att utnyttjas för ekonomisk vinning.¹² In på 1900-talet hade anti-kolonialism blivit en tradition bland stammarna i Kongo och självständighetsrörelsens verksamhet kom att eskalera. Flera bonde- och arbetarrevolter ägde rum från 1900 till 1945.¹³

---

⁶ Wesseling, Henk, *Söndra och Härska – Uppdelningen av Afrika 1880 – 1914*, Lund, Historiska Media, 2006, s.310 – 311.

⁷ M. Lohman, Charles, I. MacPherson, Robert, *Rhodesia: Tactical Victory, Strategic Defeat*, Quantico, Virginia, Marine Corps Development and Education Command, 1983, <http://www.rhodesia.nl/Rhodesia%20Tactical%20Victory.pdf>, s.10. (Hämtad 2019-03-13)

⁸ Ibid, s.11. (Hämtad 2019-03-13)

⁹ Georges Nzongola-Ntalja, *The Congo from Leopold to Kabila – A People's History*, London, Zed Books Ltd, 2002, s.14.

¹⁰ Wesseling, 2006, s.136.

¹¹ Georges Nzongola-Ntalja, 2002, s.13.

¹² Wesseling, 2006, s.26.

¹³ Nzongola-Ntalja, 2002, s.61.

1.3 Tidigare forskning

Noriyuki Katagiri har studerat uppror, hur insurgenter besestrar ockuperade stater och hur staterna kan anpassa sig när de strider mot gerillor. I sin bok *Adapting to Win – How Insurgents Fight and Defeat Foreign States in War* redogör han för den fallstudie han genomfört kring ämnet.¹⁴ Med 148 fall mellan åren 1816 och 2010 förklarar Katagiri hur gerillorna anpassar sig på en strategisk nivå för ett krig mot en reguljär motståndare.¹⁵ Katagiri sammanfattar fallen till sex olika modeller som förklarar insurgenternas tillvägagångssätt. Dessa olika modeller ter sig vanligare eller ovanligare beroende på när i tiden konflikterna utspelar sig.¹⁶

1.4 Forskningsöversikt och forskningslucka

Insurgenter är ett ämne som är forskare runt om i världen studerat och det finns många studier som ämnar förklara olika problem, orsaker och andra frågeställningar kring fenomenet. Ett stort fokus har lagts kring Vietnamkriget, insurgenterna i Afghanistan, Irak och i övriga mellanöstern. Böcker så som *America's Dirty Wars* av Russell Crandall¹⁷ och flertalet vetenskapliga artiklar om just de konflikterna belyser dess relevans samtidigt som de vittnar om hur välstuderat de konflikterna redan är. Denna studie ämnar framföra andra relevanta konflikter i modern tid som i något lägre utsträckning blivit studerade inom krigsvetenskapen och i synnerhet irreguljär krigföring. Rhodesia och Kongo är sådana fall, de utspelade sig i samma period som Vietnamkriget vilket kan vara en förklaring till varför de inte lagts lika stort fokus kring de fallen. Vidare kommer fem artiklar om uppror och statsbyggnad och uppror att redogöra för den forskning som redan skett.

Denna forskningsöversikt ämnar utröna hur forskningsläget kring insurgenters tillvägagång för statsbildning ser ut. De artiklar som följer kommer att diskutera insurgenter och hur de för krig i syfte att avsätta det sittande styret och ersätta det med ett styre som insurgenterna förespråkar. Det finns således ett intresse att utröna hur den tidigare forskningen förklarar bakgrunden till 1) insurgenternas uppvisande, 2) deras tillvägagångssätt för uppror 3) hur dem agiterar och deras motiv till varför deras eventuella styre skulle vara till gagn för de som ämnar ansluta sig till deras organisation. Anledningen till att dessa tre punkter är relevanta är då teorin som kommer prövas i denna studie utgår från sådana aspekter.

---

¹⁴ Katagiri, 2015, s.1.

¹⁵ Ibid, s.17.

¹⁶ Ibid, s.49.

¹⁷ Crandall, Russell, *Americas Dirty Wars – Irregular Warfare from 1776 to the War on Terror*, Cambridge, Cambridge University Press, 2014, s.209 och s.363.

Stein Sundstøl Eriksen är författare till artikeln *The Congo War and the Prospects for State Formation: Rwanda and Uganda Compared*. I artikeln redogör Sundstøl Eriksen för hur statsbyggnationen av Kongo resulterar i tumult som drar in grannländerna Uganda och Rwanda i konflikten. Initialt studerar Sundstøl Eriksen tidigare studier kring irreguljär krigföring och statsbyggnad och applicerar de teorierna mot Uganda och Rwanda. Faktor såsom den geopolitiska strukturen och ekonomi förklaras som två grundstenar i hur ett land motsätter sig insurgenter. Saknar länderna dessa förmågor kommer det resultera i seger för insurgenterna. Artikeln är en teoriprovande fallstudie som mynnar ut i att då både Uganda och Rwanda var etablerade stater som hade legitimitet hos befolkningen utgjorde insurgenterna inte ett hot mot staten i sig utan endast emot regimen.¹⁸

I artikeln *From Rebels to Politicians* belyser Sadiki Koko det andra kongolesiska kriget som utspelade sig mellan 1998 och 2003 där gerillan hade den strategiska viljan till statsbildning. Från svåra stridigheter övergick de två gerillagrupperna RDC och MLC att delta i det parlamentariska valet efter kriget.¹⁹ Ett år in i konflikten hade de båda parterna nått ett dödläge där ingen av parterna kunde uppnå vidare framgång i kriget. Detta gav upphov till fredsförhandlingar som ledde fram till en slutgiltig fredsförklaring. Koko genomför en teoriprovande fallstudie med motivet att ämnet hur rebellgrupper övergår till politiska rörelser existerar men behovet av att uttröna vad det medför till landet ännu är outforskat.²⁰

Tim Stapleton har författat artikeln *"Bad Boys": Infiltration and Sedition in the African Military Units of the Central African Federation (Malawi, Zambia and Zimbabwe) 1953-63*.

Zimbabwe under den tiden Södra Rhodesia, Zambia var Norra Rhodesia och Malawi var Nyasaland och de ingick i samma kolonialdistrikt. Stapleton hävdar att de afrikanska soldater som ingick i de brittiska kolonialtrupperna började influeras och sympatisera med rebellgrupperna genom nationalistisk infiltrering av anti-koloniala krafter. Stapleton hävdar att forskningen länge har pekat mot att de afrikanska kolonialtrupper tjänade under fransk och brittisk ledning var opportunisterna och landsförrädare som satte sin personliga vinning framför sina stammar. Denna förklaring ämnar Stapleton motbevisa genom att analysera tidigare forskning och sammanfatta dessa och på så vis ha tillräckligt med empiriska bevis för att styrka att så inte var fallet.²¹ Stapleton kommer fram till att det finns en skillnad mellan Norra Rhodesia och Nyasaland gentemot Södra Rhodesia. Han menar att den ursprungliga befolkningen i Södra Rhodesia hade anpassat sig till det europeiska levnadssättet och var inte beredda att ge upp det och således var lojaliteten högre i den regionen.²² Medan i Norra

---

¹⁸ Sundstøl Eriksen, Stein, *The Congo War and the Prospects for State Formation: Rwanda and Uganda Compared*, 2005, s.1098-1099, DOI: <https://doi.org/10.1080/01436590500235694>. (Hämtad 2019-03-15)

¹⁹ Koko, Sadiki, *From Rebels to Politicians: Explaining the Transformation of the RCD-Goma and the MLC in the Democratic Republic of the Congo*, 2017, s.521, DOI: <https://doi.org/10.1080/10220461.2017.1298054>. (Hämtad 2019-03-15)

²⁰ Ibid s.522, (Hämtad 2019-03-15)

²¹ Stapleton, Tom, *"Bad Boys": Infiltration and Sedition in the African Military Units of the Central African Federation (Malawi, Zambia and Zimbabwe) 1953-63*, 2009, s.1167-1168, <https://search-proquest-com.proxy.annalindhbiblioteket.se/docview/195634756/fulltextPDF/3356C195701241ABPQ/1?accountid=8325>. (Hämtad 2019-03-18)

²² Stapleton, 2009, s.1176, <https://search-proquest-com.proxy.annalindhbiblioteket.se/docview/195634756/fulltextPDF/3356C195701241ABPQ/1?accountid=8325>. (Hämtad 2019-03-18)

Rhodesia och Nyasaland hade inte trupperna genomgått den anpassningen, det förklaras exempelvis att den ursprungliga soldaterna hade sämre boende än de europeiska.²³

Den fjärde artikeln bereder både fallet i Kongo med avstamp från fallet Rhodesia. Artikeln heter *Fighting for White Rule in Africa: The Central African Federation, Katanga, and the Congo Crisis, 1958–1965* och är författad utav Matthew Hughes.

Denna jämförande fallstudie ämnar utröna degraderingen av européernas minoritetsstyre i södra Afrika. De två fallen rör européernas kamp om att bibehålla makten i Kongo från 1958 till 1960 varpå nästa fall tar vid och förklarar den ursprungliga befolkningens kamp om att överta makten i landet fram till 1965.²⁴ Européerna rekryterade legosoldater för att strida i Kongo, det låg ibland annat Rhodesias och Sydafrikas intresse att bibehålla europeiskt styre i landet.²⁵ Detta i syfte att fortsätta den framgångsrika handel som pågick kolonierna emellan. Den ursprungliga befolkningen hade blivit inspirerade av självständigheten i Ghana 1957, det tillsammans med en ökad nationalism gav upphov till en vilja till självständigt styre utan involvering av de med europeisk härkomst.²⁶

The Cold War Comes to Africa – Cordier and the 1960 Congo Crisis är skriven utav Carole J.L. Collins. Den 30 juni 1960 beviljar Belgien utan större förvarning självständighet åt Kongo. Trots att landet är föga förberett för självstyre reser sig två politiska partier. Det segrande partiet Mouvement National Congolais (MNC) med partiledaren Patrice Lumumba vinner. Näst störst blir Association des Bakongo (ABAKO) med Joseph Kasavubu som partiledare. På grund av den plötsliga självständigheten klarar inte den nya regeringen av att anpassa landet på kort tid varpå tumult bryter ut. Collins ämnar i sin studie att kritisera Dean Andrew W. Cordiers involvering i Kongokrisen och hävdar att Cordiers kupp mot president Lumumba eskalerade krisen. Collins artikeln är en diskursanalys som belyser hur gerillagrupperns motiv till krig eskalerat i takt med involvering från européerna.²⁷

Den kritik som går att rikta mot det rådande forskningsläget är att det ofta utgår ifrån européernas syn på konflikten, något som Stapleton, Hughes och Collins utgår ifrån medan Eriksen och Koko lägger större fokus vid insurgenterna. Om syftet är att utröna hur stater besegrar insurgenter är det till fördel att följa staten, dock eftersträvar dessa artiklar att följa insurgenternas väg till seger, sålunda bör insurgenterna ligga i fokus. Något som denna studie ämnar ta vara på.

---

²³ Stapleton, 2009, s.1177, <https://search-proquest-com.proxy.annalindhbiblioteket.se/docview/195634756/fulltextPDF/3356C195701241ABPQ/1?accountid=8325>. (Hämtad 2019-03-18)

²⁴ Hughes, Matthew, *Fighting for White Rule in Africa: The Central African Federation, Katanga, and the Congo Crisis 1958 – 1965*, 2003, s.592, DOI: <https://doi.org/10.1080/07075332.2003.9641007>. (Hämtad 2019-03-19)

²⁵ Ibid, s.603. (Hämtad 2019-03-19)

²⁶ Ibid, s.596. (Hämtad 2019-03-19)

²⁷ J.L. Collins, Carole, *The Cold War Comes to Africa: Cordier and the 1960 Congo Crisis*, 1993, s.249-250, <https://www-jstor-org.proxy.annalindhbiblioteket.se/stable/pdf/24357094.pdf?refreqid=excelsior%3A1c3f61db936d0e085b0bfb4a916dbcdcb>. (Hämtad 2019-03-19)

1.5 Syfte

Denna studie ämnar förklara hur insurgenter går till väga i kampen att vinna över en regerande stat. Katagiris studie är omfattande med 148 olika fall som lyfter upp konflikter från runt om i världen. Fallen behandlar hur mindre aktörer relativt motståndaren anpassar sin strategi för att vinna. De flesta konflikterna behandlar en kolonialmakt, exempelvis Storbritannien, Frankrike eller Spanien. Gentemot en kolonial motpart, exempelvis Indien och Vietnam. Från slutet av 1800-talet fram 1970-talet utreds flera fall mellan Storbritannien och afrikanska kolonier i deras kamp om självständighet, exempelvis Sudan, Sierra Leone, Nigeria och Zulu.²⁸ Slutligen vinner de flesta länder sin självständighet. Dock finns det flera fall där konflikten fortsätter trots att kolonialmakten lämnat. Kongo på 1960-talet och Rhodesia på 1960-och 70-talet är exempel på fall där länder har vunnit sin självständighet men konflikten fortsätter i flera år. I de nämnda fallen eskalerar konflikten i samband med att kolonialmakterna lämnar. Detta lämnar en lucka i Katagiris teori. Denna studie ämnar utröna huruvida Katagiris studie går att implementera på fall där den svagare parten, oftast insurgenter och gerillor vinner över den rådande regeringen som inte är en kolonialmakt men som fått ärva regeringsrätten.

1.6 Frågeställning

Kopplat mot bakgrund och forskningsöversikt kommer frågeställningen som denna studie ämnar förklara vara följande;

- Kan Noriyuki Katagiris teori förklara segern för insurgenterna i Rhodesia och förlusten för Katanga i Kongo?

Frågeställningen besvaras genom att 1) analysera om insurgenternas tillvägagångssätt stämmer överens med teorin samt 2) koppla samman seger och förlust mot teorin. Teorin kan verifieras om insurgenterna följer teorin och det i sin tur leder till seger. Teorin kan falsifieras om insurgenterna följer modellen och det i sin tur leder till förlust. Teorin är ämne för vidareutveckling om insurgenterna inte följer modellen och de ändå segrar.

1.7 Avgränsningar

Denna forskning kommer att behandla två fall i syfte att skapa generaliserbarhet. Således kommer studien inte att dyka djupt i enstaka fall, händelser eller beslutstillfällen av anledning att korrelationen mellan fallen är av högre intresse än fallen allena.

---

²⁸ Katagiri, 2015, s.196-197.

Teorin som denna studie kommer att behandla är uppror kopplat mot strategi. Analysen kommer endast att bereda fallen under tidsspannen 1965 – 1979 för Rhodesia och 1960 till 1963 för Kongo då den primära konflikten pågick då. Vad beträffande Kongo så kom Kongokrisen att ge upphov till konflikter fram till idag, dessa kommer inte värderas i analysen.

I teorikapitlet som följer kommer en redogörelse att ske för Katagiris sex olika modeller för hur insurgenter för krig. En av dessa modeller berör konventionell krigföring. Den konventionella krigföringen har allena inte varit relevant för insurgenter sedan 1800-talets slut då den är baserad på att arméerna strider i öppen terräng. Modellen om den konventionella krigföringen kommer inte att nyttjas i studien då den saknar relevans för fallen i Rhodesia och Kongo. Ändock kommer det ske en redogörelse av modellen av anledning att andra av Katagiris modeller är baserad på den konventionella modellen och således finns det en relevans att ha förståelse för den.

Kongokrisen är uppbyggt av flera tre olika separata konflikter samt en rad olika mindre uppror och demonstrationer. Konflikten i Kongo kommer avgränsas till regionen Katanga där Katanga som stat strider för sin självständighet.

1.8 Disposition

Denna studie är uppbyggd av fem kapitel 1) *Inledning* där bakgrund till studien, fallen och tidigare forskning redogörs. 2) *Teori*, i detta kapitel kommer en redogörelse och diskussion ske för den teori som nyttjas gentemot fallen att ske. 3) *Metod*, här förklaras studiens tillvägagångssätt. 4) *Analys* är kapitlet där fallen i Kongo och Rhodesia redogörs för, analyseras och diskuteras. I kapitlet 5) *Avslutning* vävs studien samman och såväl tillvägagångssättet som forskningens resultat diskuteras.

Skälet till att just denna disposition är vald är för dess stringens och kronologiska ordning. Vilket innebär att studien är upplagd så som forskningen har skett, initialt med en bakgrund, följt av hur fallen ska mätas, sedermera hur studien ska ta form. Således blir det dels enklare att följa en ordning under studiens gång, och som läsare enklare att följa med i hur studien artar sig.

2. Teori

2.1 Teori – Redogörelse

Denna studie baseras på Noriyuki Katagiris teori om sex modeller för krigföring för hur insurgenter vinner över stater. Katagiri delar in krigföringen i olika sekvenser i syfte att skapa förståelse för hur insurgenter utvecklar sitt sätt att strida över tiden. Vidare kommer en redogörelse ske för de sex principerna;

Modell	Första fasen	Andra fasen	Tredje fasen
<i>Konventionell</i>	Konventionellt krig		
<i>Primitiv</i>	Gerillakrig		
<i>Degenerativ</i>	Konventionellt krig	Gerillakrig	
<i>Förtida</i>	Gerillakrig	Konventionellt krig	
<i>Maoistisk</i>	Statsbyggnad	Gerillakrig	Konventionellt krig
<i>Progressiv</i>	Gerillakrig	Statsbyggnad	Konventionellt krig

29

2.1.1 Konventionell (Conventional)

Den konventionella modellen utgör 73 av de 87 fallen som Katagiri redogör för mellan åren 1816 och 1895, därefter sker det en kraftig trendminskning i dess förekomst.³⁰ Med konventionell krigsföring menas att den starkare och svagare parten strider i öppen terräng från krigets början till dess slut. Seger erhålls av den sidan har till intet gjort den andra sidans enheter. Initialt kan denna modellen verka vara till den svagare sidans nackdel då deras resurser och manskap är lägre än dess motpart. Dock finns det aspekter som talar för att insurgenter nyttjar sig av konventionell krigsföring; 1) Enklare att stabilisera då organisationen är samlad på en och samma plats. 2) Beslutsfattande på lägre nivåer, detta medger snabba beslut på slagfältet som kan leda till ett snabbt övertag. 3) Arv av konventionellt krig. Har en mindre makt för vana att kriga konventionellt kan det vara svårt att ändra på om förbanden övat, och kanske tidigare vunnit med konventionell krigsföring.³¹

2.1.2 Primitiv (Primitive)

Den primitiva modellen utgår från gerillakrig från konfliktens början till slut. Att föra gerillakrig är i denna modellen inte enbart reserverad för insurgenterna, den primitiva modellen förutsätter att såväl insurgenterna såväl som det ockuperande makten bedriver gerillakrig. Detta är baserat på att staten bedömer att gerillakrig är det mest effektiva att bedriva baserat på olika premisser. För att kriget ska kategoriseras under den primitiva modellen krävs det att följande aspekter uppfylls;

- Den geografiska tillvaron är till fördel för gerillakrig, så som; djungel, berg, byar eller bebyggda områden.
- Insurgenternas förmåga att utbilda och organisera en stående krigsmakt är så pass svag att de tvingas strida i mindre enheter och inte möta motståndaren i front.³²

---

²⁹ Katagiri, 2015, s.49.

³⁰ Ibid, s.193-195.

³¹ Ibid, s.50-51.

³² Ibid, s.51.

I de flesta fall där insurgenter nyttjat sig av den primitiva modellen har de inte vunnit över staten. Detta på grund av deras oförmåga att ta kontroll över territorium kopplat mot brister i antal insurgenter och struktur. Insurgenterna väljer då att hellre att flytta runt från olika områden i syfte att skapa temporär lokal överlägsenhet. Den primitiva metoden är ett fenomen som gerillan tvingas att ta till snarare än ett aktivt val. För att en gerilla ska segra behöver de ha befolkningen på sin sida. Befolkningen identifierar oftast gerillans oförmåga till struktur och organisation varpå de hellre väljer att inte involvera sig i konflikten då de dels upplever att staten kan erbjuda dem struktur och i förlängningen jobb, säkerhet och infrastruktur. Dels finns det en rädsla att staten kommer hämnas efter gerillan är besegrad.³³

2.1.3 Degenerativ (Degenerative)

Den degenerativa modellen är en blandning mellan de två förstnämnda. I den första fasen bedriver staten och insurgenterna ett konventionellt krig, när insurgenterna är närmar sig förlust men deras förmåga och möjlighet att fortsätta kriga ännu är tillräckligt god kan insurgenterna välja att övergå till den andra fasen; gerillakrig. Kärnan i den degenerativa modellen är dock inte att diskutera konventionellt krig och gerillakrig separat i samma konflikt. Den är inriktad mot att utröna effekterna i kriget som blir att blanda de två. Katagiri hävdar att konventionellt krig ödelägger mer än gerillakrig. Således när konflikter går in i fas två kan det innebära att exempelvis infrastruktur, fortifikationer, fabriker eller städer har förstörts. Det i sin tur kan leda till att staten har svårare att bedriva den andra fasen än om kriget hade utspelat sig enbart genom gerillakrig. Det krävs att ett antal kriterier är tillfredsställda övergången till fas två i denna modellen;

- Chefer ska ha kunskapen om att strida både konventionellt och icke-konventionellt.
- Tillgång till vapen som är lämpliga för högintensiva krig.
- Chefers förståelse i att det konventionella kriget måste övergå till gerilla och när det beslutet ska tas.
- Miljön måste medge att strid kan föras i såväl öppen terräng som i skog, bebyggelse och dylikt.
- Cheferna måste vara dynamiska och kunna frångå konventionellt krig som dem initialt trodde på och våga övergå till gerillakrig.³⁴

Den degenerativa modellen lägger högt fokus på ledarskap och god förmåga för chefer att anpassa sig mot förändringar i kriget. Trots att denna modell är väl beprövad bland insurgenter så har de aldrig uppnått framgång grundat i tre orsaker; 1) Insurgenterna har decimerats så pass kraftigt i den första fasen att de inte lyckas organisera en gerilla. Således har de inte uppfyllt de kriterier som nämns ovan. 2) Skulle insurgenterna komma till fas två finns det motsättningar med det konventionella kriget kontra gerilla. I det konventionella kriget har så pass mycket av civilsamhället förstörts, exempelvis vägnät, hus och boskap att det varken finns förmåga eller vilja hos civilbefolkningen att stötta gerillan. Varpå deras resurser sinar till dess gerillan inte längre har förmåga att strida. 3) Slutligen ser civilbefolkningen övergången till gerillakrig som en förlust i sig. Varpå gerillan tappar

---

³³ Katagiri, 2015, s.53.

³⁴ Ibid, s.54.

förtroende, något som staten gärna tar till vara på. Således uppnås samma resultat som i den andra orsaken.³⁵

2.1.4 Förtida (Premature)

Den förtida modellen tar likt den degenerativa modellen upp konventionell krigföring samt gerillakrigföring. I denna modell sker dock irreguljära metoder initialt i kriget, följt av den andra fasen som är konventionell krigföring. Det initiala gerillakriget sker från både stat och insurgenter men bristen på avgörande slag tvingar insurgenterna att övergå till konventionellt krig. Att övergå från gerillakrig och organisera en stående här är påfrestande för insurgenterna såväl resursmässigt som organisatoriskt. Ofta går denna övergång sammanvävt med en reduktion i popularitet och stöd från befolkningen. Å statens sida har de antingen valt att övergå till att också strida reguljärt vilket kan vara till fördel då staten oftast har en bättre tränad och utrustad armé än insurgenterna. Dock är det vanligt att staten väljer att fortskrida det irreguljära kriget om bedömningen lutar åt att deras gerilla kan försvaga den nyligen organiserade insurgentarmén till den grad att insurgenterna skingras och upproret avslutas.³⁶

Att denna modell benämns som *förtida* bygger på att insurgenterna är i ett för tidigt stadie för att klara av att övergå till konventionellt krig. Det som explicit omnämns som insurgenternas brister är deras otillräckliga utbud av materiel för att bekämpa en motståndare konventionellt, samt viljan att övergå till en högre intensitet i kriget inte återfinns hos insurgenterna. Således är denna metod något som insurgenterna tvingas att tillgripa snarare än ett strategiskt underbyggt beslut. I de fall som Katagiri tar upp har insurgenter inte segrat i nyttjandet av denna modell. Anledningen till att denna modellen är svår för insurgenterna att nyttja är oftast brist på resurser. Endera har insurgenterna förbrukat för stora volymer av resurser i första fasen för att kunna kraftsamla inför ett konventionellt krig, eller så har det krigshärjade området där konflikten pågått drabbat civilbefolkningen till den grad att det inte finns fler resurser att hämta. Det finns dock faktorer för framgång med modellen som ökar insurgenternas chanser till seger;

- Insurgenterna bör vara flexibla nog att kunna skifta mellan gerillakrig och konventionellt krig.
- Insurgenterna bör ha resurser som lämpar sig för såväl gerillakrig som konventionellt krig.
- Terrängen bör vara till fördel för gerillakrig.³⁷

2.1.5 Maoistisk (Maoist)

Den maoistiska modellen bygger på tre fasen. Den första fasen är statsbyggnad och åsyftar att insurgenterna bildar en egen stat som dem efter kriget ämnar styra landet med. För att

---

³⁵ Katagiri, 2015, s.55.

³⁶ Ibid, s.55.

³⁷ Ibid, s.56.

statsbyggnad ska ske måste insurgenterna söka sig till en säker plats där dem kan utveckla sina idéer ostört. Byråkrati, utbildningsväsen och en konstitution är pelare varpå staten grundas på. Motåtgärder som staten kan ta till i detta skedet är att ta över territorium där insurgenterna verkar samt att stötta de lokala makthavare i sådana områden som står på statens sida. På den säkra plats där insurgenterna verkar kan de genomföra nödvändiga åtgärder så som att mobilisera, utrusta och gruppera förband. När insurgenterna väljer att gå in i fas två; gerillakrig, så medger de institutioner om är grundade stöd till de stridande förbanden. Samtidigt som gerillan strider i området tillser institutionerna att de får tillgång till adekvata resurser för att fortsätta strida vilket i sin tur medger att gerillan kan strida i svårare miljöer så som städer och byarna. När insurgenterna har tillgång till befolkningen kan de påbörja vidare rekrytering vilket sedermera leder till att insurgenterna träder in i tredje fasen; konventionell krigföring. Insurgenterna har i denna fasen blivit starka nog att möta staten konventionellt och nå ett avgörande. Insurgenternas armé består då oftast av befolkning från landsbygden.³⁸

Den maoistiska modellens fördel är att till skillnad från tidigare nämnda modeller stärks den maoistiska modellens fasen genom varandra. Den maoistiska modellen uppstår oftast när såväl staten som gerillan har både tillgång till resurser att utkämpa krig samt viljan att göra så. Kriget måste utspela sig i urban miljö, samt terräng som lämpar sig för såväl gerillakrig som konventionellt krig.³⁹

2.1.6 Progressiv (Progressive)

Den slutgiltiga modellen i teorin är den progressiva. Likt föregående är den progressiva modellen uppdelad i tre fasen. Den första fasen är gerillakrig, följt av statsbyggnad och konventionellt krig. Kriget initieras genom att båda parterna för gerillakrig i syfte att skapa popularitet bland befolkningen. Befolkningen kommer att se insurgenternas handlingskraft och konflikten blir så pass påtaglig att insurgenterna kan rekrytera. Detta leder till konfliktens andra fas; statsbyggnad. När insurgenterna bevisat att de kan strida för sin sak väljer de att etablera en grund för sitt samhälle genom att bilda politiska partier, byråkrati och generera resurser till organisationen. Insurgenterna söker även efter att bli erkända internationellt för att öka legitimiteten till framtida regering. Eftersom dessa två steg allena inte kommer avgöra kriget så nyttjar insurgenterna det statsbyggande stadiet för att organisera och träna en stående här, något som ofta sker med hjälp från andra länder.⁴⁰

För att insurgenterna ska lyckas med den progressiva modellen krävs det att följande punkter efterföljs;

- Insurgenterna måste ha god tillgång till resurser och manskap för att mäkta med alla tre faserna.
- Insurgenterna måste övertyga befolkningen som oftast har stor respekt för statens auktoritet

---

³⁸ Katagiri, 2015 s.56-57.

³⁹ Ibid, s.57-58.

⁴⁰ Ibid, s.58.

och inte sällan redan anpassat sig till kolonialmaktens sätt att leva.

- I första fasen måste gerillan snabbt organisera sig och värdera strider, de måste strida för att få stöd nog för att övergå till fas två, samtidigt som förlust kan vara slutet på upproret. Staten har ett försprång i den första fasen då gerillan oftast saknar kunskap och erfarenhet om att strida.⁴¹

2.2 Teori – Diskussion

När Katagiri redogör för sin teori dyker det upp en rad olika begrepp som bland annat skulle kunna avleda teorin ifrån irreguljär krigföring och uppror. Begrepp som asymmetrisk-, extrasymmetrisk-, gerilla- och konventionell krigföring förekommer. Den sistnämnda är i synnerhet problematisk då konventionell krigföring och irreguljär krigföring kan ses som varandras motsatser. Katagiri nyttjar konventionell krigföring för att förstå utvecklingen av irreguljär krigföring, och att konventionell krigföring kan vara en biprodukt eller ett startskott för det irreguljära kriget.

Katagiris teori stöds av Seth G. Jones som skriver i sin bok *Waging Insurgent Warfare* att insurgenter är i behov av såväl gerillakrig som statsbyggnad för att uppnå seger. Detta då mobiliseringen av befolkningen fordrar ett organiserat system som i sin tur kräver en fungerande statsapparat. I övrigt så skiljer sig Jones och Katagiris studier åt då Katagiri studerar insurgenterna på en strategisk nivå medan Jones fokuserar på den taktiska.⁴²

Katagiris modell bidrar till vetenskapen genom två aspekter. Den första är att den ger krigsvetenskapen en modell som förklaras genom olika faser, dessa faser bryts sedan ner i olika för- och nackdelar i syfte att göra konflikter mätbara gentemot modellen. Den andra aspekten är att modellen ger vetenskapen en förståelse för hur insurgenter segrar i konflikter mot sina respektive stater genom att ha sammanfattat en mängd olika konflikter.

3. Metod

3.1 Val av metod och fall

Denna forskning kommer att genomföras som en fallstudie som utgår från den så kallade *mest-lika designen*. Det innebär att två fall väljs där de variabler som står i begrepp att mätas är tillräckligt lika varandra för att teorin ska kunna appliceras på de båda fallen. Desto fler likheten fallen har gentemot varandra desto starkare generaliserbarhet får teorin i andra liknande fall om den verifieras. Således är det avgörande för studiens resultat att fallen är relevanta gentemot varandra. Fördelen med teorin är att tid inte läggs på att samla in en stor

---

⁴¹ Katagiri, 2015, s.59.

⁴² G. Jones, Seth, *Waging Insurgent Warfare – Lessons From The Vietcong to the Islamic State*, New York, New York (delstat), University of Oxford Press, 2017, s.39.

kvantitet av fall som sedermera uppdragas inte inneha någon eller ringa betydelse för studien.⁴³

Motiveringarna till val av *mest-lik design*;

Det finns många fall som lyfter fenomenet där insurgenter strider mot en kolonialmakt. Dock är antalet fall mer begränsat när det gäller insurgenter som strider mot en stat vars sätt att regera tar avstamp från kolonialmaktens tidigare välde. *Mest-lik design* ter sig lämplig i studier där variablerna som mäts i en fallstudie inte är vanligt förekommande.⁴⁴

Konflikten Rhodesia och i Kongo är lika utifrån flera aspekter;

- 1) Båda konflikterna skedde av insurgenter som tillhörde den ursprungliga befolkningen gentemot en ledning som var helt, eller starkt influerat utav den tidigare kolonialmakten.
- 2) Insurgenterna i Rhodesia och Kongo hade för avsikt att överta och makten och bygga staten i den europeiska befolkningens frånvaro.
- 3) Båda fallen saknade insurgenterna adekvat träning och organisationsförmåga.
- 4) Båda fallen ägde rum med geografisk närhet till varandra.
- 5) Båda fallen ägde rum i post-kolonial tid (60/70-talet).

Motivering till icke-vald metod

En metod som stod i begrepp att nyttjas var kvantitativ innehållsanalys. Motiveringen till att den skulle nyttjas var att det skulle finnas en enkelhet i att analysera texter och i förlängningen frekvensen av olika företeelser som understryker vilken fas konflikten är i. Exempelvis; skulle fasen innehålla tre punkter som tyder på gerillakrig, 5 punkter som tyder på statsbyggnad och 13 punkter som tyder på konventionellt krig finns det argument för att konflikten är i den sistnämnda. Problematiken med den kvantitativa innehållsanalysen och motiveringen till varför den inte valdes är för att storleken av olika företeelser och dess betydelse i kriget är av större vikt än antalet. Ponera att insurgenterna bedriver statsbyggnad i huvudsak, men de genomför även räder i gerillagrupper. Då är chansen lika stor att fasen är gerillakrig som statsbyggnad. Skulle då gerillans räder enbart vara ett sätt att uppehålla staten från att störa insurgenterna i deras huvudsakliga uppgift som skulle kunna vara statsbyggnad blir den kvantitativa innehållsanalysen vilseledande.⁴⁵

3.2 Forskningsdesign

---

⁴³ Esaiasson, Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann, Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017, s.102.

⁴⁴ Ibid, s.101.

⁴⁵ Ibid, s.198.

Som nämnt ämnar studien utgå ifrån *mest-lik designen* med motiveringar till varför fallen valts. Vad som dock bör noteras vad gällande vald design är att trots att fallen är varandra lika inom många aspekter så kom utkomsten att bli olika. Fallet i Rhodesia blev en seger för insurgenterna av anledning att Robert Mugabe tog makten i Rhodesia och omstrukturerade landet till Zimbabwe. Därefter har landet inte härjats av krig vilket tolkas som en seger. I fallet Kongo ter det sig dock annorlunda. Från 1965 till 1996 var Joseph-Désiré Mobutu Kongos diktator och landets styrdes genom autokrati. Mobutu och hans egenutnämnda samhällselit åtnjöt landets rikedomar medan folket blev kvar i fattigdom. Efter Mobutus tid som diktator blev landet krigshärjat. Det första Kongokrigen varade från 1996 till 1997 och under den tiden genomfördes folkmord varpå 800,000 människor tillhörande Tutsifolkgruppen fick sätta livet till när Rwanda tvingades in i konflikten. Redan 1998 utbröt andra Kongokrigen som varade fram till 2002. Från 2003 till 2011 ägde det tredje Kongokrigen rum i landet med 45000 döda varje månad och stora antal sexuella övergrepp.⁴⁶ Något som idag vittnar om säkerhetsläget i dessa länder är att Utrikesdepartementet avråder medborgare från att resa till Kongo⁴⁷, medan det inte föreligger någon reservation gentemot Zimbabwe.⁴⁸

3.3 Materialdiskussion

Vad gällande etik i forskning kan fyra begrepp nyttjas som har relevans för denna studie, *äktighet*, *oberoende*, *samtidighet* och *tendens*. I all forskning och material som hämtas finns risken att subjektivitet har förekommit, vad beträffar dessa fyra begrepp gentemot studien och det material den bygger på är trovärdigheten stark med hänsyn till att varken jag som genomför denna studie eller huvuddelen av de författare till de verk som den bygger på har någon personlig korrelation till konflikterna. Sålunda återfinns ingen personlig vinning i att påverka eller vilseleda forskningen. Vad som dock bör tilläggas är att fallen Rhodesia och Kongo var och fortfarande är politisk färgade då förekomsten av bland annat imperialism, nationalism, terrorism och rasism var starka komponenter i konflikterna. Källor som uppenbarligen är färgade av någon sida i huvudsak kommer att väljas bort. Undantag förekommer, i sådana fall kommer det att redogöras i texten för vem som är författare till verket och vilken ställning vederbörande har. I många fall har de källor som nyttjas till denna uppsats skrivits flera årtionden efter konflikten. Ju längre tid som gått från fallet desto mer faller i glömska. Således kan individer som intervjuats i tidigare studier glömma av eller efterhandskonstruera olika situationer. Fördelen skulle dock kunna vara att individer som var med i konflikten så här långt efter skulle sakna avsikt att vrida informationen till en av sidornas fördel då konflikten redan är avgjord och inte går att påverka på så vis.⁴⁹

Böcker och artiklar är de huvudsakliga material som denna studie kommer att inhämta empiri ifrån. När det gäller källor finns det flera böcker och artiklar som berör konflikten i Kongo.

---

⁴⁶ C. Soderlund, Walter, E. Briggs, Donald, Najem, Tom Pierre, C. Roberts, Blake, *Africa's Deadliest Conflict*, Wilfrid Laurier University Press, Ontario, Kanada, 2012, s.8-18.

⁴⁷ Utrikesdepartementet, <https://www.regeringen.se/uds-reseinformation/ud-avrader/demokratiska-republiken-kongo/>. (Hämtad 2019-04-03)

⁴⁸ Utrikesdepartementet, <https://www.swedenabroad.se/sv/om-utlandet-f%C3%B6r-svenska-medborgare/zimbabwe/reseinformation/ambassadens-reseinformation/>. (Hämtad 2019-04-03)

⁴⁹ Esaiasson, Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann, Wängnerud, Lena, 2017, s.288.

Vad gällande fallet i Rhodesia är utbudet mer begränsat, de böcker som rör konflikten i Rhodesia behandlar oftast även andra fall i samma kontext. Dock finns det artiklar som enbart behandlar Rhodesia. Artiklarna och böckerna är i huvudsak studier utförda rörande konflikten vilken innebär att de är andrahandskällor. Sålunda ökar risken att källorna misstolkas eller förvrängs.

3.3.1 Validitet och reliabilitet

Med validitet menas att en studie mäter det som är relevant för att få fram ett välgrundat resultat. I denna studie är validitet centralt när data från empiri bereds då allt som hämtas inte är relevant för studien. Empirin avhandlar till del enskilda individer och händelser kopplat till dem. Denna studie kommer inte att lägga fokus vid att följa enskilda individer då teorin inte medger att enskilda individer ger upphov till seger för insurgenter. Vad som dock bidrar till att mäta vad som är relevant är att följa hur organisationen agerar i olika delar av konflikten. Denna uppsats är grundad i krigsvetenskap, dock finns det andra discipliner så som artiklar inom statsvetenskap som kan vara av vikt för att förstå huruvida insurgenter väljer olika faser i konflikten. Således finns det ett värde i att empirin inte enbart är grundad i krigsvetenskap om det återfinns relevans i andra vetenskaper.⁵⁰ Reliabilitet är ett begrepp som används när tillförlitligheten till en studies data diskuteras. I huvudsak består denna uppsats utav sekundärkällor, det innebär att tillförlitligheten kan ha nedgått då författarna själva inte var på plats under konflikterna. För att öka tillförlitligheten så kommer minst tre källor att granskas för respektive fall som förklarar konfliktens tillvägagångssätt. Skulle källorna stå i kontrast till varandra kommer det eftersträvas att hittas fler källor alternativt föras en diskussion som förklarar vad de två källorna eventuellt skulle hävda och vad som stämmer överens med verkligheten i störst utsträckning.⁵¹

Begreppsvaliditet i en studie innebär att de teoretiska begrepp som nyttjas har samma innebörd som de empiriska indikatorerna. För studien innebär det att de begrepp som söks efter i empirin betyder detsamma som Katagiri beskriver i sin teoretiska modell. De centrala begrepp som står i fokus för studien är konventionellt krig, gerillakrig, statsbyggnad, stat, insurgenter och uppror. De första tre är avhandlade i kapitel 2. *Teori*, för de tre senare följer en förklaring. Begreppen insurgenter menas i denna studie de grupper som tar till vapen för att besegra staten. Upproret är insurgenternas tillvägagång för att uppnå detta, således är uppror ett samlingsbegrepp för de tre fenomenen statsbyggnad, konventionellt krig, och gerillakrig. Med stat menas det rådande politiska och administrativa styret i landet, det innefattar regeringen och parlamentet, dess politiker, försvarsmakt, polisväsende och andra myndigheter och inrättningar som landet har. I fallet Rhodesia är insurgenterna de två grupperna ZANU och ZAPU samt de organisationer som stöttar grupperna. I fallet Kongo är regionen Katanga och dess stat tillika insurgenterna. Staterna är Republiken Rhodesia och

---

⁵⁰ Ekengren, Ann-Marie, Hinnfors, Jonas, *Uppsatshandbok Hur Du Lyckas med Din Uppsats*, Upplaga 2:3, Studentlitteratur AB, Lund, 2012, s.75.

⁵¹ Johannessen, Asbjörn, Tufte, Per Arne, *Introduktion till Samhällsvetenskaplig Metod*, Upplaga 1:4, Liber AB, Malmö, 2003, s.28-29.

Demokratiska Republiken Kongo från 1960.⁵²

Kopplat mot studiens generaliserbarhet eftersträvas god extern validitet. Det innebär att de slutsatser som sker av studien ska vara applicerbara på andra likartade fall då uppsatsens syfte är att skapa förståelse för insurgenters tillvägagångssätt i allmänhet och inte enbart i Kongo och Rhodesia. För att uppnå extern validitet kommer analysen vara inriktad på så vis att slutsatserna blir så pass generella att de kan förklara fall som sker i annan tid och på annan plats. Slutsatser som enbart behandlar specifika individer, platser eller situationer som kan anses vara ovanliga kommer inte att behandlas då de inte bidrar till att beskriva andra fall som kanske saknar sådana ovanligheter. Ponera exempelvis att utbrottet av en sjukdom gör att ledarna för insurgentgrupperna fattar ogrundade beslut på grund av att de ådragit sig sjukdomen. Skulle det då leda till förlust för insurgenterna är det naturligtvis en förklaring för det specifika fallet, dock skulle sjukdomen argumenteras för att vara så pass ovanlig att det inte kan beskriva andra fall, sålunda skulle det vara låg generaliserbarhet kopplat mot den slutsatsen. Istället kommer slutsatser inriktas mot faktorer som direkt härrör till konflikten och som är oberoende slumpmässiga företeelser med låg sannolik. Exempelvis skulle bristande utbildning bland insurgenterna vara mer generaliserbar då utbildning är en del av fenomenet statsbyggnad.⁵³

3.4 Operationalisering

Katagiris teori är uppbyggd av tre huvudsakliga fenomen, 1) gerillakrig 2) konventionellt krig 3) statsbyggnad som i sin tur formar de sex olika modellerna. Detta innebär att operationaliseringen av teorin först måste identifiera vilken/vilka av de tre ovannämnda som är aktuella för respektive fall. Detta sker genom att studera olika moment i fallen utifrån vad Katagiri hävdar att gerillakrig, konventionellt krig och statsbyggnad är. Genom att följa fallen i kronologisk ordning skapas även en tidsuppfattning vilket fordras för att dela in fallen i faser. Utfallen blir således endera att ett fall innehåller en eller flera av fenomenen, i en viss tidsordning som Katagiri förklarar i sina fall. Eller så går brister teorin i dess generaliserbarhet, exempelvis ifall faserna inte håller och gerillan skiftar frekvent mellan olika fenomen.

Konventionellt krig uppdagas genom att studera ifall stridigheterna i fallen sker i öppen terräng här mot här.

- 1) Båda parterna ska ha en stående här.
- 2) Strider ska i huvudsak ske i öppen terräng.
- 3) Parterna ska ha god tillgång till materiel och resurser.
- 4) Territoriell kontroll ska ligga i fokus.

Gerillakrig identifieras genom att följande punkter uppfylls;

---

⁵² Esaiasson, Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann, Wängnerud, Lena, 2017, s.59-61.

⁵³ Ibid, s.59.

- 1) Stridigheterna äger rum i täckt terräng, såsom djungel/skog, berg, eller byar.
- 2) Insurgenterna undviker att möta staten front mot front då de är svagare rent materiellt och manskapsmässigt.
- 3) Insurgenterna söker stöd hos befolkning genom att påvisa sin styrka genom våldshandlingar.

Fenomenet statsbyggnad uppfylls om följande punkter är tillfredsställda;

- 1) Insurgenterna är baserad på en från staten säker plats.
- 2) Insurgenterna försöker skapa en statsapparat baserat på politik.
- 3) Stöd hos befolkningen sker genom propaganda och rekrytering.
- 4) Utbildningsväsen, organiserad militär träning och logistikfunktioner återfinns bland insurgenterna.
- 5) Denna punkten är inget krav, dock stärks motivet till att insurgenterna genomför statsbyggnad om de stöts av utländska aktörer.

4. Analys

4.1 Konflikten i Rhodesia

4.2.1 Första fasen

Som tidigare nämnt erhöll republiken Rhodesia självständighet ifrån Storbritannien den 11 november 1965. FN erkände inte Rhodesias självständighetsförklaring och sanktioner gentemot landet påbörjades då den del av Rhodesias befolkning av europeisk härkomst indirekt förvägrade den ursprungliga rhodesiska befolkningen rösträtt. Premiärminister över Rhodesia var Ian Smith och hans parti The Rhodesian Front (RF) som hade vunnit valet 1962. Trots att Rhodesia med dess ogiltigförklarade självständighet och dess exkluderande röstlängd ådrog dem sanktioner hade FN fokus på U.S.A:s involvering i Dominikanska Republiken och Vietnamkriget. Det vaga fokuset på Rhodesia samt deras nära samarbete med Sydafrika och Portugisiska Moçambique föranledde att landet fortsatt kunde styras utan större förbehåll internationellt.⁵⁴

Däremot började insurgenter i landet att ta fäste i grannlandet Zambia. Insurgenterna påbörjade redan 1966 räder i Rhodesia med utgång i Zambia. Dessa räder utfärdades av grupper om tio man. De organisationer som stod ansvariga för räderna var ZAPU (Zimbabwe African People's Union) under ledning av Joshua Nkomo och ZANU (Zimbabwe African National Union) som i huvudsak leddes av Robert Mugabe. Insurgenterna saknade adekvat

---

⁵⁴ M. Lohman, Charles, I. MacPherson, Robert, 1983, s.13,
<http://www.rhodesia.nl/Rhodesia%20Tactical%20Victory.pdf> (Hämtad 2019-04-02)

träning, förmåga att koordinera räder, samt en oförmåga att få stöd bland den afrikanska befolkningen i Rhodesia. Motståndet gentemot gerillan var Rhodesias försvarsmakt som var vältränad och välbeväpnad. I det tidiga skedet i kriget hade Rhodesia tillgång till tre skyttebataljoner samt en luftburen jägarskvadron.⁵⁵

Trots att insurgenterna hade påtagliga brister i hur krig bör föras hade de andra fördelar. Rhodesias befolkning bestod till mestadels av människor med ursprunglig bakgrund i Afrika. Den europiskt-härstammande minoriteten var tvungen att sprida ut sig i landet vilket föranledde att de var enkla mål för gerillan. Den Rhodesiska Försvarsmakten som bestod av en stående här på 3,270 man och ytterligare 8,097 inkallade värnpliktiga som hade i uppgift att patrullera och försvara landets 126,167,9km².⁵⁶ På grund av den stora landmassan började Rhodesia rekrytera den ursprungliga befolkningen till försvarsmakten.⁵⁷

Redan tidigt i upproret hade ZANU och ZAPU internationellt stöd, dels från grannländerna Zambia, Botswana, Ghana och Tanzania och sedermera Moçambique efter deras självständighet 1975. Utöver dessa länder bidrog även Kina och Sovjetunionen till insurgenternas fördel i form av utbildning och vapentillförsel.⁵⁸

Det fanns stora motgångar hos insurgenterna i denna fas dock. Splittringen mellan ZANU och ZAPU hämmade inte den slutgiltiga segern för gerillan, däremot drog den ut på kriget och orsakade förluster för insurgenterna som annars kunde ha undgåts. Vidare var logistiken ett problem för insurgenterna, de led brist på sambandsmedel, sjukvårdsutrustning och tillgång till förplägnad. Även terrängen utgjorde ett hinder för insurgenterna när de skulle genomföra räder då de var tvungna att korsa floden Zambezi som var bebodd av såväl krokodiler som sjukdomsbärande insekter.⁵⁹

Att rekrytera insurgenter kom att bli en utmaning insurgentgrupperna. De riktade sig primärt mot fattiga och obildade bönder. Rekryteringen skedde hotfullt och moralen hos de som rekryterades var låg. Många kom att desertera och lämna värdefull information till den Rhodesiska Försvarsmakten.⁶⁰ Ett försök hos den Rhodesiska regeringen att vinna stöd bland den afrikanska befolkningen snarare än insurgenterna kan till del förklaras av att Rhodesia succesivt höjde den ursprungliga befolkningens status i samhället. Premiärministern Sir Edgar Whitehead (1958 – 1962) skrev om Rhodesias intentioner att luckra upp diskrimineringen och bygga samhället där alla hade samma status oavsett hudfärg, någonting som i huvudsak skulle

---

⁵⁵ M. Lohman, Charles, I. MacPherson, Robert, 1983, s.2,
<http://www.rhodesia.nl/Rhodesia%20Tactical%20Victory.pdf>, (Hämtad 2019-04-03)

⁵⁶ Hughes, 2003, s.602. DOI: <https://doi.org/10.1080/07075332.2003.9641007>. (Hämtad 2019-04-05)

⁵⁷ M. Lohman, Charles, I. MacPherson, Robert, 1983, s.5,
<http://www.rhodesia.nl/Rhodesia%20Tactical%20Victory.pdf> (Hämtad 2019-04-05)

⁵⁸ Ibid, s.5

⁵⁹ Ibid, s.5

⁶⁰ Preston, Matthew, *Stalemate and the Termination of Civil War: Rhodesia Reassessed*, Sage Publications, London, 2004, s.70. https://www.jstor.org/stable/4149656?seq=1&cid=pdf-reference#page_scan_tab_contents (Hämtad 2019-04-05)

ske kulturellt och inte genom parlamentariska beslut.⁶¹

4.2.2 Första fasen – Analys

Av de punkter som framgår i operationaliseringskapitlet går konventionellt krig att utesluta i detta stadiet då ingen av de punkter som nämns uppfylls, det i sin tur leder till att den degenerativa modellen utesluts. Beträffande gerillakrigföringen uppfylls samtliga punkter vilket tyder på att det rör sig om en gerillarörelse i första fasen. Vad som talar emot att det är gerillakrigföring är att samtliga punkter i statsbyggnad också uppfylls, med reservation för att punkt 4) utbildning, organisation och logistik är begränsat till en primitiv nivå.

Trots att det frekvent utfärdades gerillaräder fanns det varken någon taktiskt eller strategisk vinning i det. Gerillan gav sig oftast på bönder och sällan med framgång, flertalet gånger blev insurgenter gripna av Rhodesisk polis. Samtidigt skedde en utveckling i insurgenternas läger i Zambia. De skickade representanter utomlands, till såväl asiatiska som östeuropeiska länder för träning och utbildning.⁶²

Sålunda är insurgenternas motiv och vilja att organisera sig större än att genomföra lyckade gerillaräder vilket bevisar att insurgenterna bedriver statsbyggnad till huvudsak i första fasen, om än på en primitiv nivå initialt. ZAPU och ZANU hade påbörjat politiska kampanjer lokalt i sina läger och på så sätt stärktes deras legitimitet som ledare. Deras politik nådde Rhodesia vilket resulterade i att många anslöt sig till insurgenterna som rekryter. 1971 hade idén om självständighet eskalerat och många medlemmar klagade över att konflikten inte eskalerade tillräckligt snabbt. Detta tvingade insurgenterna att övergå till gerillakrig i högre utsträckning.⁶³

---

⁶¹ Whitehead, Edgar, *Southern Rhodesia*, The Royal Institute of International Affairs, Oxford University Press, 1960, s.195. https://www.jstor.org/proxy.annalindhbiblioteket.se/stable/2612043?sid=primo&origin=crossref&seq=1#metadata_info_tab_contents (Hämtad 2019-04-05)

⁶² M. Lohman, Charles, I. MacPherson, Robert, 1983, s.20, <http://www.rhodesia.nl/Rhodesia%20Tactical%20Victory.pdf> (Hämtad 2019-04-05)

⁶³ Reno, William, *Warfare in Independent Africa – New Approaches to African History*, New York, New York (delstat), Cambridge University Press, 2011, s.89.

64

4.2.3 Andra fasen

Nu när insurgenterna lagt grunden för statsbyggnad och politisk inriktning kunde räderna övergå till fullskaliga gerillaattacker. 1972 inleddes det Rhodesiska Bushkriget då gerillagrupper korsade gränsen från Moçambique och attackerade Rhodesiska gårdar. För att fortsätta växa och få stöd hos befolkningen gick även gerillan till byar i Rhodesia i samband med attackerna och försökte rekrytera lokalbefolkningen till upproret.⁶⁵

Som svar på att insurgenterna eskalerade gerillakampanjen påbörjade Rhodesia en fullskalig mobilisering utav sin försvarsmakt som kom att fortsätta fram till 1979. Säkerhetstrupper och åtta skyttebataljoner med 10,800 stamsoldater och 15,000 värnpliktiga. Vidare mobiliserades poliskåren vilket adderade ytterligare 8,000 konstaplar och 19,000 i reserven. Till detta hörde det Rhodesiska flygvapnet med sina sex skvadroner som var indelade i attack-, spaning-, jakt- och transportflyg, samt två helikopterskvadroner.⁶⁶ Dokumentation kring antal soldater i insurgenternas gerilla saknas.

4.2.4 Andra fasen – Analys

Det finns två huvudsakliga aspekter att ta hänsyn till i den andra fasen. Den första är den tydliga eskaleringen av gerillakampanjer mot Rhodesia vilket tyder på att gerillakrig ligger i

⁶⁴ Bild, <http://enacademic.com/dic.nsf/enwiki/16078>. (Hämtad 2019-04-02)

⁶⁵ Henkin, Yagil, *Stoning the Dogs: Guerilla Mobilization and Violence in Rhodesia*, IDF Command and General Staff College, Ekana, Israel, 2013, s.505. DOI: <https://doi.org/10.1080/1057610X.2013.784611> (Hämtad 2019-04-08)

⁶⁶ M. Lohman, Charles, I. MacPherson, Robert, 1983, s.2-3, <http://www.rhodesia.nl/Rhodesia%20Tactical%20Victory.pdf> (Hämtad 2019-04-05)

fokus snarare än statsbyggnad. Detta innebär dock inte att insurgenterna slutar upp med att utveckla sin statsapparat. Att gerillan lägger fokus på att rekrytera insurgenter i byar på den Rhodesiska landsbygden var en utav de förekomster som förklaras i den Maoistiska modellen. Vidare förklara modellen även att staten kommer att svara på insurgenternas gerillakrig genom att öka sin militära närvaro i de drabbade områdena. Belägg för att så skulle vara fallet återfinns i att Rhodesia eskalerar sin mobilisering och sin tur stärker såväl sin försvarsförmåga som sin polisiära förmåga i syfte att bibehålla stabilitet i de konflikthärjade delarna av landet.

Den förtida modellen kan härmed uteslutas då det inte finns något belägg som tyder på att insurgenterna har påbörjat konventionellt krig. Skulle den progressiva modellen göra sig gällande hade den andra fasen inneburit en viss deskalering i den väpnade konflikten då insurgenterna redan skulle ha bevisat sin militära förmåga och i detta skede återgå till sin bas och bygga sin statsapparat med grunden på de goda rykte de tillförskansat sig i ett tidigare gerillakrig. Bland insurgenterna i Rhodesia är det snarare motsatsen, i den andra fasen ökar gerillan sin förmåga till den grad att Rhodesias regering räds tillräckligt för att öka försvarets kapacitet.

4.2.5 Tredje fasen

Som tidigare nämnt utgjordes gerillan av ZANU och ZAPU som ingått i allians. Fram till slutet av 1970-talet hade de båda grupperna utvecklats parallellt på samma vis. Initialt med statsbyggnad och sedermera med gerillakrig. Utöver dessa hade som nämnt Rhodesia även påverkats av internationella sanktioner. 1979 valde dock ZAPU under ledning av Joshua Nkomo att initiera sin operation ”Dice” som var ämnad att skapa ett avgörande i konflikten. Nkomo skulle eskalera konflikten till ett högintensivt konventionellt krig i syfte att ta Rhodesia i besittning. Operationen byggde på att träna och utrusta fem motoriserade skyttebataljoner som skulle anfälla Rhodesia norrifrån. Detta anfall skulle tillika störta ZANU som trots alliansen sågs som en rival till vilken organisation som efter kriget skulle regera i Rhodesia. Operationen skulle stöttas av kubanskt och liberiskt stridsflyg och målet var att ockupera huvudstaden Salisbury samt viktiga flygbaser.⁶⁷

Rhodesisk underrättelse kunde bekräfta att Nkomo hade mobiliserat en här på 20,000 man och utländska piloter hade anlänt med stridsflyg till träningsläger i Zambia. Den Rhodesiska krigsmakten påbörjade försvarsförberedande åtgärder vid gränsen genom att förbereda förbanden för konventionellt krig och spränga viktiga broar för att hindra fordonen att framrycka över Zambezi. Att ett storskaligt krig var på väg att bryta ut undgick igen. Den 12 december 1979, innan Nkomo hann påbörja sin invasion skickade Storbritannien Lord Christopher Soames vars uppgift var att temporärt återta kolonialstyre i Rhodesia. Detta innebar att Rhodesias regering tappade makten och att insurgenterna, i synnerhet Nkomo inte kunde fortskrida med sin invasion då det skulle innebära krig mot Storbritannien. Den 17

---

⁶⁷ M. Lohman, Charles, I. MacPherson, Robert, 1983, s.51,
<http://www.rhodesia.nl/Rhodesia%20Tactical%20Victory.pdf> (Hämtad 2019-04-05)

december ingick samtliga parter avtal att ett allmänt val baserat på lika rösträtt skulle äga rum i februari och den segrande sidan skulle överta makten i Rhodesia. I valet vann ZANU med Robert Mugabe som partiledare och Rhodesia blev Zimbabwe.⁶⁸

4.2.6 Tredje fasen – Analys

Krig och konflikter är alltid komplexa. Sällan är det endast en stat och en insurgentgrupp som är inblandade och påverkade av konflikten. I slutet av konflikten i Rhodesia hade både staten och insurgenterna mobiliserat en stående armé med avsikt att bedriva konventionellt krig, front mot front i öppen terräng. Tillgången till fordon, vapen och flygmaskiner vittnar om att parterna var väl rustade för konventionellt krig rent materiellt. Rhodesia ville bibehålla kontrollen av landet medan insurgenterna vill ta den i besittning. Således uppfylls de kraven för konventionellt krig som tidigare beskrivits.

I detta fall valde dock Storbritannien att gå in och påverka konflikten innan den eskalerade till konventionellt krig och avslutade stridigheterna innan den tredje fasen påbörjats. Grundat på den information är det rimligt att antaga att det hade utbrutit konventionellt krig i landet någon gång under 1980 vilket mest troligt hade inneburit ett avgörande i den 14 år långa konflikten.

4.2.7 Konflikten i Rhodesia - Resultatredovisning

Katagiris Maoistiska modell uppfylldes aldrig i konflikten i Rhodesia då det aldrig övergick till ett konventionellt krig. Däremot pekar bevisen på att det skulle ha blivit så inom en snar framtid om inte fredsavtalet slutits. Det innebär att trots att modellen inte fullbordats så är den ändå precis nog att förklara konflikten i Rhodesia och hur gerillan byggdes upp och anpassade sig i syfte att besegra staten. I slutändan lyckades insurgenterna med sitt mål, ZANU kom att leda den Zimbabwe byggd på allmän och lika rösträtt.

Katagiris Maoistiska modell är namngett då Mao var känd för att nyttja det tillvägagångssättet för att uppnå självständighet. För ZANU var Mao en föregångsbild i deras byggande av en socialistisk stat. Således finns det en korrelation mellan den Maoistiska modellen och ZANU:s stöd från Kina som stärker argumentet för att Katagiris modell beskriver och implementerades i konflikten i Rhodesia.⁶⁹

4.2 Konflikten i Kongo

4.2.1 Första fasen

Den 20 januari 1960 reste delegater till Bryssel i syfte att representera den kongolesiska

---

⁶⁸ M. Lohman, Charles, I. MacPherson, Robert, 1983, s.53,

<http://www.rhodesia.nl/Rhodesia%20Tactical%20Victory.pdf> (Hämtad 2019-04-05) (Hämtad 2019-04-05)

⁶⁹ Henkin, 2013, s.505. DOI: <https://doi.org/10.1080/1057610X.2013.784611> (Hämtad 2019-04-08)

befolkningen i ett möte om Kongos självständighet. Fast beslutna om att Kongos självständighet skulle ske med omedelbar verkan övertalade de Belgien och självständigheten godkändes.⁷⁰ Självständigheten byggde dock på en fyra-årsplan som innebar att vissa institutioner delvis skulle kvarhålla belgisk administration för en succesiv övergång.⁷¹ Många kongoleser vägrade infinna sig i att Belgien fortsatt skulle ha inflytande över landet och dess myndigheter, redan den 5 juli bröt uppror ut i Thysville när kongolesiska soldater gjorde myteri gentemot sina belgiska officerare och attackerade den europeiska befolkningen. Oroligheter skedde även på andra håll i landet i takt med att politiska rörelser som representerade olika stammar krävde inflytande. Stammarna började strida mot varandra över såväl nya som gamla skiljaktigheter. Landets olika provinser påbörjade konflikter mot varandra. Strejker och upplopp skedde runt om i landet, ofta med flera döda.⁷² Den 11 juli utropade sig provinsen Katanga självständighet från Kongo och liknande rörelser skedde i södra delen av Kasai, en region norr om Katanga. I samband med Katangas självständighet försökte Kongo återfå kontroll över provinsen men redan tre dagar efter självständigheten bröt sig Nord-Katanga ur Katanga i syfte att motsätta sig Katangas regering.⁷³

I det nyligen självständiga Kongo hade MNC segrat i valet och premiärminister och regeringschef blev Patrice Lumumba, det näst största partiet ABAKO:s ledare Joseph Kasavubu blev statschef. MNC och ABAKO arbetade mot den gemensamma fienden Katanga genom att söka stöd hos Belgien och FN:s säkerhetsråd samt anlidade vita legosoldater som skulle stoppa upproret i Katanga.⁷⁴

FN ansåg Katangas självständighetsförklaring vara ogiltig och den 13 juli fattade beslut att skicka FN-trupper till Katanga. Kravet från FN var dock att belgisk militär inte längre fick vistas i Kongo. Den 29 juli drog sig Belgien till del ur konflikten genom att transportera 1,500 av sina soldater från landet. Dock fanns det fortfarande belgiska soldater kvar som den belgiska försvarsministern insisterade skulle stanna kvar i syfte att bibehålla ordning. Således kom konflikten i Kongo att bli kontroversiell i FN.⁷⁵

I samband med att det rådde oklarheter kring hur konflikten i Katanga skulle lösas genomförde Katangas regering försök att göra landets självständighet legitim. Ett allmänt val hölls och en statsbank etablerades som påbörjade tryck av en katangiansk valuta. Katanga var fast besluten vid att bibehålla självständighet och förbjöd FN-styrkor i landet. Vidare mobiliserade Katanga sin försvarsmakten och hävdade att skulle FN motstå tillträdesförbudet skulle Katanga betrakta det som en invasion och svara med våld. I ett möte mellan FN och Katangas inrikesminister i huvudstaden Elizabethville förklarade ministern att Katangas försvarsmakt rekryterade tusentals nya soldater från lokala stammar som stöttade Katangas kamp om självständighet.⁷⁶

---

⁷⁰ O'Ballance, Edgar, *The Congo-Zaire Experience, 1960-98*, Hampshire, St. Martin's Press Inc, 2000, s.12.

⁷¹ Ibid, s.9.

⁷² Ibid, s.15.

⁷³ Kisangani, Emizet Francois, *Civil Wars in the Democratic Republic of Congo 1960-2010*, London, Lynne Rienner Publishers Inc, 2012, s.17.

⁷⁴ Nzongola-Ntalja, 2002, s.94.

⁷⁵ O'Ballance, 2000, s.21-22.

⁷⁶ O'Ballance, 2000, s.22.

4.2.2 Första fasen – Analys

Katangas försök att frigöra sig från Kongo inleddes med fasen statsbyggnad. Insurgenterna gör tydliga försök att bygga en statsapparat genom att skapa ett parlament och en egen riksbank. Insurgenterna söker inte stöd hos befolkningen då det redan finns ett vedertaget stöd hos stammarna genom den rekrytering som Katangas inrikesminister påstår. Ministern är naturligtvis partisk och försöker säkert framställa Katanga som starkare och mer enat än vad det i själva verket var. Dock är det rimligt att antaga utifrån ministerns uttalande att Katanga gör försök att rekrytera soldater då behovet finns när det uttalat reder sig till drabbning mot FN-trupper och kongolesiska armén. Insurgenterna i Katanga gör även försök att skapa internationellt stöd. Visst stöd fick Katanga från Belgien initialt för att stabilisera landet efter självständigheten.⁷⁷ Den punkt som dock inte uppfylls är att insurgenterna skulle söka sig en säker plats för statsbyggnad. Till skillnad från insurgenterna i Rhodesia kvarstannade Katangas insurgenter i Kongo och byggde sin statsapparat där. Vilket som tidigare nämnt innebär att de mötte lokalt motstånd från FN och Kongo.

4.2.3 Andra fasen

I ett försök att försvaga Katanga hade FN som målsättning att avvärja Katangas försvarsmakt samt arrestera legosoldater. 1961 inledde FN operation Rumpunch mot Katanga. FN ockuperade radiostationer i Katanga med målet att skingra stammarna från stridigheterna. Vissa stammar saknade dock radioapparat varpå meddelande skickades ut till stammarna via trummor. FN:s försök att agitera stammarna och motsätta sig Katanga hade lyckats. Snart upptäckte FN-styrkorna fann stupade soldater från Katangas försvarsmakt dödade av krigare från stammen Baluba. FN-styrkorna ämnade att ta kontroll över Katanga. Franska FN-trupper var grupperade vid sjön Tanganyika, svenska och indiska FN-trupper hade satt upp väghinder i huvudstaden Elizabethville. Irländska FN-soldater på patrull arresterade legosoldater.⁷⁸ I Jadotville utkämpades ett slag mellan FN och Katanga. I slaget nyttjade Katanga artilleri och flygunderstöd från attackflyg med jetmotorer.⁷⁹

4.2.4 Andra fasen – Analys

Territoriell kontroll låg i fokus för denna del av konflikten. FN gjorde uppenbarliga försök att ockupera och överta kontroll i områden samtidigt som Katangas försvarsmakt försökte hindra FN:s framryckning. Stridigheterna ägde rum i öppen terräng som i Jadotville och både parterna hade stående krigsmakter. Insurgenterna påvisade god tillgång till resurser med

---

⁷⁷ Renton, David, Seddon David, Zeilig, Leo, *The Congo Plunder & Resistance*, Zed Books Ltd, London, 2007, s.88.

⁷⁸ Othen, Christopher, *Mercenaries, Spies and the African Nation that Waged War on the World – Katanga 1960-1963*, The History Press, Brimscombe Port, 2015, s.127.

⁷⁹ Ibid, s.139.

hänsyn till att de hade stridsflyg och piloter som kunde framföra dessa farkoster. Således uppfyller 1961 års stridigheter i Katanga punkterna för konventionellt krig. Vidare så agerar FN-trupperna enligt Katagiris teori och som en motåtgärd mot insurgenterna försöker de ta kontroll över viktig terräng för insurgenternas tillväxt. Dels genom att visa sin närvaro i Elizabethville och övriga Katanga, och dels genom att ställa lokala stammarna emot Katanga. Lyckas FN-styrkorna med det menar Katagiri att vidare utveckling till nästa fas kan bli problematiskt för insurgenterna och till och med hämmas.⁸⁰

4.2.5 Konflikten i Kongo - Resultatredovisning

Konflikten i Katanga kom aldrig att fortskrida till en tredje fas. Stridigheterna mellan Katangas försvarsmakt och FN-styrkor med konventionellt med flygunderstöd och territoriell kontroll kom att fortsätta.⁸¹ Den 15 januari 1963 meddelade Katangas president Moïse Tshombe att Katangas inte längre ämnade fortskrida kriget om sin självständighet. Således kom upproret att avslutas ofullbordat. Sedermera kom Katanga att återbördas till Kongo med fortsatt stationerade FN-trupper i området.⁸²

Anledningen till att Katanga aldrig lyckades få självständighet från Kongo enligt Katagiris teori bygger på att de inte hade en geografiskt säker plats, skyddade från Kongos och FN-truppernas aktioner. Vidare så övergick Katanga från fasen statsbyggnad direkt till fasen konventionellt krig. Enligt Katagiris teori återfinns ingen modell där första fasen är statsbyggnad och andra fasen är konventionellt krig.

Under konflikten kom FN-styrkorna att nyttja metoder som Katagiri förklarar som nackdelar för insurgenters utveckling. Med hänsyn till dessa punkter så var förlust ett faktum.

5. Avslutning

5.1 Resultatdiskussion

Studiens frågeställning löd;

- Kan Noriyuki Katagiris teori förklara segern för insurgenterna i Rhodesia och förlusten för Katanga i Kongo?

Fallet i Rhodesia på 1960-och 70-talet genomfördes av insurgenter som till en början var otränade, okvalificerade och oförmögna att strida effektivt. De inledde med att bygga en stat om än primitiv. Sedermera övergick konflikten till gerillakrig och avslutades med förberedelser för konventionellt krig. Det konventionella kriget kom aldrig att ta vid då yttre faktorer så som sanktioner mot Republiken Rhodesia försvagade motståndaren till den grad att de ansåg vidare motstånd vara förgäves. Insurgenternas stringens och succesiva eskalering

---

⁸⁰ Katagiri, 2015, s.57.

⁸¹ Ibid, s.58.

⁸² O'Ballance, 2000, s.63.

av konflikten medgav att de i slutändan kom att segra i kriget. De följde den maoistiska modellen och uppfyllde de punkter som förklaras vid respektive fas. Således finns det en korrelation med vad Katagiri menar i sin teori vara vägen till seger för insurgenter och insurgenternas tillvägagångssätt till seger. Katagiri beskriver tillvägagångssättet och utkomsten för seger i konflikten i Rhodesia.

Fallet i Kongo står i kontrast till Katagiris teori. Katanga följer inte någon av de modeller som teorin tar upp som tillvägagångssätt för seger och resultatet är att Katanga förlorar upproret. Sammanfattningsvis verifieras härmed att Katagiris teori är applicerbar även på fall i efterkolonial kontext. Detta baserat på att insurgenterna i Rhodesia segrade då de följde en av modellerna samt att insurgenterna i Kongo förlorade då de inte efterlevde någon modell.

Det kan vara lätt att föreställa sig rebeller som dåligt organiserade och dåligt utrustade krigare som drivs av missnöjet gentemot den sittande regimen men insurgenterna i Rhodesia vittnar om komplexiteten att driva ett uppror. Det finns många aspekter som leder till seger för insurgenter, dock återfinns några i studien som mer påtagligt avgjort om seger uppnåtts eller inte och förklarar varför insurgenter är så effektiva i att besegra staten.

1) Statsbyggnad måste ske på en säker plats där staten inte kommer åt insurgenterna. Detta i syfte att säkerställa en stabil tillväxt. Det är i det initiala stadiet i konflikten som insurgenterna är som mest sårbara och det var något som Kongo tog vara på i kampen mot Katanga då de skickade trupper till regionen tillsammans med FN så fort upproret hade påbörjats som patrullerade regionen och agerade så fort de påträffade Katangas militär eller statsorgan. I fallet Rhodesia såg det dock annorlunda ut, Zambia och Moçambique medgav säkra platser för insurgenterna att bygga upp sin organisation och verka ifrån.

2) Eskalera i rätt tid. För att konflikten inte ska stagnera är det av vikt att insurgenterna övergår från en fas till en annan i rätt tid. Den drivande kraften för insurgenterna i Rhodesia var medlemmarna som drev på ledarna att övergå till alltmer aggressiva metoder. Övergår insurgenterna för tidigt eller för sent till en fas riskerar upproret att förloras. I Katanga fanns det ingen drivande kraft bland befolkningen att övergå till nästa fas. Sålunda är en bidragande kraft till att eskalera konflikten i tid att ledarna lyssna på de underställdas önskan.

3) Den tredje punkten till framgång är internationellt stöd. Insurgenterna i Rhodesia hade stöd från såväl Sovjetunionen och Kina som grannländerna Zambia och Moçambique. Det nödvändiga stödet möjliggjorde deras säkra plats att upprätta baser samt materiellt och organisationsmässigt stöd för att bygga ett stabilt uppror. Katanga å andra sidan saknade stöd internationellt, trots försök att bygga relationer utomlands saknade deras krig legitimitet för att få hjälp utifrån. Det faktum att FN som är uppbyggt av världens länder aktivt försöker stoppa Katangas uppror påvisar deras låga popularitet världen över.

Avslutningsvis är min förhoppning att dessa punkter kan bidra till krigsvetenskapen och ge en större förståelse för insurgenters väg till seger i efterkolonial kontext och att verifieringen av Katagiris modell ger upphov till att fler fall studeras och att en djupare kunskap skapas inom området.

5.1.1 Metod och teori

Denna studie har varit en fallstudie med mest-lik designen som utgångspunkt. Metoden har varit tillräcklig i framtagandet av ett resultat på studien. Det avgörande i metodens nyttjande anser jag ha varit att sätta upp tydliga punkter i tillvägagångssättet för studien.

Operationaliseringen av begreppen har gjort det enklare att lägga fokus vid delar i empirin som avhandlar sådant som kan ligga till grund i studien medan sådant som vid första anblick verkar vara irrelevant för studien kunnat studeras mer översiktligt i syfte att skapa ett gynnsamt tidsförhållande kopplat mot uppsatsens storlek.

Egenskap av en teoriprovande studie verifierar denna uppsats att Katagiris teori är applicerbar mot konflikter i efterkolonial kontext där insurgenter strider mot den nya regeringen. Katagiris teori är som nämnt baserad på många fall, för att göra teorin generaliserbar har Katagiri valt att sammanfatta fallen till sex modeller. Dock återfinns kortare redogörelser för de andra fallen. Sålunda har det varit enkelt att skapa övergripande förståelse för modellerna samtidigt som möjligheten att dyka djupare i fallen har funnits för att få en bredare förståelse för respektive modell.

En nackdel med teorin har dock varit att stora delar av den inte varit relevant för denna studien. Inledningsvis avgränsades konventionellt krig, dock hade även primitiv och degenerativ krigsföring kunnat avgränsas då konflikten varit tillräckligt modern för att de två kunnat uteslutas då de gått ur tiden och inte hade medgivit seger för insurgenter på 1960- och 70-talet.

5.2 Bidrag till officersprofessionen

Den svenska officerskåren kan nyttja teorin dels genom att förstå hur insurgenter uppnår seger och genom den förståelsen kan i avgörande moment fatta beslut som hindrar insurgenternas utveckling till nästa fas i teorin. Alternativt nyttja teorin för att internationellt stötta insurgenter vars mål är att besegra odemokratiska stater eller stater som på annat sätt står i begrepp att störtas med stöd av FN eller liknande fredsfrämjande organ. Att agera fredsfrämjande och stötta utländska försvarsmakter är en uppgift som framgår i Försvarsmaktens Strategiska Inriktning 2015.⁸³

5.3 Vidare forskning

Vidare forskning kan ske såväl genom att nyttja teorin som att fortsätta pröva den mot andra fall. Med hjälp av denna studie verifieras Katagiris teori på efterkoloniala fall. Skulle

---

⁸³ Försvarsmakten, Högkvarteret, *Försvarsmaktens Strategiska Inriktning*, Försvarsmakten, Stockholm, 2016, s.4.

forskning ske ämnad att förklara insurgenters seger i efterkolonial kontext är kan sådan forskning ta stöd i denna studie i att bevisa att Katagiris teori är prövbar på sådana fall

Denna studie har tagit upp fall som rör insurgenter mot post-koloniala stater. Vad som skulle vara intressant är att istället för att undersöka konflikten är att undersöka varför konflikterna från början uppstått. Då skulle exempelvis en fallstudie ske mellan två fall där det ena likt exempelvis Kongo eller Rhodesia blev en konflikt och jämföra dessa med länder som Norra Rhodesia (Zambia) och Nyasaland (Malawi) där det inte uppkom något uppror mot den nya regimen.

Litteratur och referensförteckning

Litteratur

Wesseling, Henk, *Söndra och Härska – Uppdelningen av Afrika 1880 – 1914*, Lund, Historiska Media, 2006. Översatt från; *Verdeel en Heers – De Deling van Afrika 1880 - 1914*, © H.L. Wesseling 1992, översatt av Joakim Sundström.

Katagiri, Noriyuki, *Adapting to Win – How Insurgents Fight and Defeat Foreign States in War*, Philadelphia, Pennsylvania, University of Pennsylvania Press, 2015.

Black, Jeremy, *Insurgency and Counterinsurgency, A Global History*, London, Rowman & Littlefield, 2016.

Nzongola-Ntalja, Georges, *The Congo from Leopold to Kabila – A People's History*, London, Zed Books Ltd, 2002.

Crandall, Russell, *Americas Dirty Wars – Irregular Warfare from 1776 to the War on Terror*, Cambridge, Cambridge University Press, 2014.

Esaiasson, Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann, Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, 2017.

G. Jones, Seth, *Waging Insurgent Warfare – Lessons From The Vietcong to the Islamic State*, New York, New York (delstat), University of Oxford Press, 2017.

C. Soderlund, Walter, E. Briggs, Donald, Najem, Tom Pierre, C. Roberts, Blake, *Africa's Deadliest Conflict*, Wilfrid Laurier University Press, Ontario, Kanada, 2012.

Reno, William, *Warfare in Independent Africa – New Approaches to African History*, New York, New York (delstat), Cambridge University Press, 2011.

O'Ballance, Edgar, *The Congo-Zaire Experience, 1960-98*, Hampshire, St. Martin's Press Inc, 2000.

Kisangani, Emizet Francois, *Civil Wars in the Democratic Republic of Congo 1960-2010*, London, Lynne Rienner Publishers Inc, 2012.

Renton, David, Seddon David, Zeilig, Leo, *The Congo Plunder & Resistance*, Zed Books Ltd, London, 2007.

H, Christopher, *Mercenaries, Spies and the African Nation that Waged War on the World – Katanga 1960-1963*, The History Press, Brimscombe Port, 2015.

Ekengren, Ann-Marie, Hinnfors, Jonas, *Uppsatshandbok Hur Du Lyckas med Din Uppsats*, Upplaga 2:3, Studentlitteratur AB, Lund, 2012.

Johannessen, Asbjörn, Tufte, Per Arne, *Introduktion till Samhällsvetenskaplig Metod*, Upplaga 1:4, Liber AB, Malmö, 2003.

Artiklar

M. Lohman, Charles, I. MacPherson, Robert, *Rhodesia: Tactical Victory, Strategic Defeat*, Quantico, Virginia, Marine Corps Development and Education Command, 1983, <http://www.rhodesia.nl/Rhodesia%20Tactical%20Victory.pdf> (Hämtad 2019-03-13)

Sundstøl Eriksen, Stein, *The Congo War and the Prospects for State Formation: Rwanda and Uganda Compared*, 2005, DOI: <https://doi.org/10.1080/01436590500235694>. (Hämtad 2019-03-15)

Koko, Sadiki, *From Rebels to Politicians: Explaining the Transformation of the RCD-Goma and the MLC in the Democratic Republic of the Congo*, 2017, DOI: <https://doi.org/10.1080/10220461.2017.1298054>. (Hämtad 2019-03-15)

Stapleton, Tom, "Bad Boys": *Infiltration and Sedition in the African Military Units of the Central African Federation (Malawi, Zambia and Zimbabwe) 1953-63*, 2009, <https://search-proquest-com.proxy.annalindhbiblioteket.se/docview/195634756/fulltextPDF/3356C195701241ABPQ/1?accountid=8325>. (Hämtad 2019-03-18)

Hughes, Matthew, *Fighting for White Rule in Africa: The Central African Federation, Katanga, and the Congo Crisis 1958 – 1965*, 2003, DOI: <https://doi.org/10.1080/07075332.2003.9641007>. (Hämtad 2019-03-19)

J.L. Collins, Carole, *The Cold War Comes to Africa: Cordier and the 1960 Congo Crisis*, 1993, <https://www-jstor-org.proxy.annalindhbiblioteket.se/stable/pdf/24357094.pdf?refreqid=excelsior%3A1c3f61db936d0e085b0bfb4a916dbcd>. (Hämtad 2019-03-19)

Preston, Matthew, *Stalemate and the Termination of Civil War: Rhodesia Reassessed*, Sage Publications, London, 2004, s.70. https://www.jstor.org/stable/4149656?seq=1&cid=pdf-reference#page_scan_tab_contents (Hämtad 2019-04-05)

Whitehead, Edgar, *Southern Rhodesia*, The Royal Institute of International Affairs, Oxford University Press, 1960, s.195. https://www-jstor-org.proxy.annalindhbiblioteket.se/stable/2612043?sid=primo&origin=crossref&seq=1#metadata_info_tab_contents (Hämtad 2019-04-05)

Henkin, Yagil, *Stoning the Dogs: Guerilla Mobilization and Violence in Rhodesia*, IDF Command and General Staff College, Ekana, Israel, 2013, s.505. DOI: <https://doi.org/10.1080/1057610X.2013.784611> (Hämtad 2019-04-08)

Försvarsmakten, Högkvarteret, *Försvarsmaktens Strategiska Inriktning*, Försvarsmakten, Stockholm, 2016. <https://www.forsvarsmakten.se/siteassets/4-om-myndigheten/vart-uppdrag/bilaga-1-fm2025-1597-7-fmsi-2015-a1.pdf> (Hämta 2019-04-23)